

GEOGRAPHY

Геопросторова організація DESTИНАЦІЙ Вінницької області України

Д. Цесців, І. Волошин

Львівський державний університет фізичної культури (кафедра туризму), 79000 м. Львів, вул. Костюшка, 11
Corresponding author. E-mail: dianakarpyn@gmail.com

Paper received 25.09.20; Accepted for publication 19.10.20.

<https://doi.org/10.31174/SEND-NT2020-244VIII30-05>

Анотація. Геопросторова організація туристичних ресурсів регіону тісно пов'язана із його рекреаційно-туристичним потенціалом, а також конфігурацією сучасних туристичних потоків. Варто зауважити, що Вінницька область не належить до регіонів України, які мають виражену туристичну спеціалізацію, однак її потенціал щодо перспективного розвитку туристичної сфери достатньо високий. Це зумовлює необхідність розробки науково обґрунтованих підходів до оптимізації використання рекреаційно-туристичного потенціалу регіону. Тому, нами розроблено картосхему, на якій зображено основні туристичні DESTИНАЦІЇ регіону та здійснено спробу туристичного районування.

Ключові слова: туристичні субрегіони, карта, бальна оцінка, туристичне районування, аналіз.

Вступ. Як туристичну DESTИНАЦІЮ розуміємо територію, що є привабливою для туристів завдяки наявності унікальних або специфічних туристично-рекреаційних ресурсів та відповідної інфраструктури. Зокрема у Вінницькій області такими виступають пам'ятки історії, археології, мистецтва, архітектури та пам'ятки природи.

Короткий огляд публікацій по темі. Роль туристичних DESTИНАЦІЙ у розвитку туризму останнім часом привертає увагу багатьох дослідників, а саме Н. Лейпера, М. Портера, Ф. Котлера, Р. Батлера, І. Зоріна, С. Медліка, Д. Бухаліса, К. Гунна, Б. Річі та Дж. Крауча та вітчизняних авторів В. Азара, О. Виноградової, О. Любицевої, В. Цибуха, Л. Дядечко, Т. Ткаченко та ін., які зробили значний внесок у вивчення поняття «DESTИНАЦІЯ» та впровадження його в наукову практику.

Мета статті полягає в тому щоб проаналізувати геопросторову організацію туристичних ресурсів і на підставі цього розробити картосхему територіальних організацій туристичних DESTИНАЦІЙ та розрахувати оцінку туристичного потенціалу субрегіонів Вінницької області України.

Вінницька область займає третє місце серед областей в Україні за величиною туристично-ресурсного потенціалу; має привабливий ландшафт, курортно-лікувальні заклади, багату історію, розвинуте фольклорне та декоративно-прикладне мистецтво.

Туристична галузь перебуває під впливом зростаючої регіональної, національної та міжнародної конкуренції. Якщо регіон не буде планувати розвиток й інвестувати в туризм, активно розвиваючи та просуваючи свою унікальність для відвідувачів, його мешканці втратять ті переваги, які сьогодні пропонує туристична галузь, і цими перевагами скористаються інші регіони-конкуренти.

Важливою складовою рекреаційного потенціалу області є її суспільно-географічне положення.

Через середину області протікає ріка Південний Буг, а також нараховується 3600 водних об'єктів загальною площею 100 тис.га. Область багата мінеральними з вмістом родону джерелами (Хмільницька) та інші [1;3;4].

В області на високому рівні розвивається сільське господарство, що сприяє розвитку сільськогосподарського (зеленого) туризму, високоякісним та екологічно чистим харчуванням.

У Вінницькій області 320 територій та об'єктів природно-заповідного фонду: 45 заказників (18 - державного значення), 213 пам'яток природи (8 - державного значення), 33 заповідні урочища, 29 парків-пам'яток садово-паркового мистецтва (11 - державного значення) [5].

Загальна кількість пам'яток історії, археології, містобудування і архітектури, монументального мистецтва становить 2204 одиниці; 511 пам'яток архітектури внесено до Державного реєстру національного культурного надбання [5].

Природний потенціал рекреації органічно доповнюється багатим арсеналом пам'яток історії, культури, архітектури. Історико-культурні туристичні ресурси – це пам'ятки історії і культури, що створені людиною, мають суспільно-виховне значення, становлять пізнавальний інтерес і можуть бути використані в туристичній діяльності. До історико-культурних туристичних ресурсів належать пам'ятки історії, архітектури, мистецтва, етнографічні пам'ятки і пам'ятки народної творчості [6].

Матеріали та методи. Із метою аналізу геопросторової організації туристичних DESTИНАЦІЙ Вінницької області нами розроблено картосхему (рис. 1), на якій зображено основні туристичні DESTИНАЦІЇ регіону та здійснено спробу туристичного районування.

Зокрема, за особливостями природного та історико-культурного потенціалу Вінницької області, які були нами проаналізовані, а також за спільними рисами функціонування та розміщення DESTИНАЦІЙ, виділено 5 туристичних субрегіонів – Центральний, Верхньобузький, Придністровський, Північно-східний, Нижньобузький.

На підставі аналізу компонентів туристичного потенціалу кожного з адміністративних районів Вінницької області здійснено його бальну оцінку (табл. 1), яка дала змогу виявити закономірності геопросторової організації розвитку туристичних DESTИНАЦІЙ регіону.

Найвищим є туристичний потенціал Центрального субрегіону, що пов'язано з його географічним положенням та віднесенням до його складу обласного центру. Найнижчий потенціалу розвитку туризму характерний для двох східних субрегіонів – Північно-східного і Нижньобузького.

Рис. 1. Територіальна організація туристичних дестинацій Вінницької області

Таблиця 1. Оцінка туристичного потенціалу субрегіонів Вінницької області

Туристичні субрегіони	Адміністративні райони	Оцінка компонентів туристичного потенціалу (бали від 1 до 5)				Сумарний бал
		Географічне положення	Природні туристичні ресурси	Історико-культурні туристичні ресурси	Інфраструктура	
Центральний	Вінницький	5	4	3	5	17
	Жмеринський	4	4	5	4	17
	Тиврівський	3	3	4	3	13
	Немирівський	4	5	3	4	16
	<i>У середньому по субрегіону</i>	4,0	4,0	3,8	4,0	15,8
Верхньобузький	Хмільницький	4	5	3	4	16
	Літинський	3	3	2	3	11
	Калинівський	3	2	3	4	12
	<i>У середньому по субрегіону</i>	3,3	3,3	2,7	3,7	13,0
Придністровський	Барський	4	3	4	3	14
	Мурованокуриловецький	3	3	4	3	13
	Шаргородський	3	2	5	3	13
	Могилів-Подільський	4	3	4	4	15
	Чернівецький	3	2	3	2	10
	Томашпільський	3	3	3	3	12
	Ямпільський	3	2	1	3	9
	Крижопільський	3	3	3	2	11
	Піщанський	2	2	2	2	8
<i>У середньому по субрегіону</i>	3,1	2,6	3,2	2,8	11,7	
Північно-східний	Козятинський	3	2	1	3	9
	Погребищенський	2	2	2	3	9
	Липовецький	3	2	2	3	10
	Оратівський	2	2	1	1	6
	Іллінський	3	2	3	3	11
	<i>У середньому по субрегіону</i>	2,6	2	1,8	2,6	9,0
Нижньобузький	Тулчинський	3	2	2	3	10
	Тростянецький	3	3	5	2	13
	Гайсинський	3	2	2	4	11
	Теплицький	3	2	1	2	8
	Бершадський	2	2	1	3	8
	Чечельницький	2	2	1	2	7
	<i>У середньому по субрегіону</i>	2,7	2,2	2,0	2,7	9,5

Розраховано автором

Результати та їх обговорення. Результати оцінки дають змогу лише виявити особливості сучасного стану розвитку туристичних дестинацій. Важливим напрямом подальших досліджень має бути аналіз тенденцій і прогнозування розвитку.

Зокрема, у цьому контексті заслуговують на увагу зроблені за результатами аналізу структури і потужності туристичних потоків у розрізі туристських зон, а також під час їх прогнозування, І. Левицькою [2] три сценарії розвитку туристичних дестинацій Вінницької області: сценарій інерційного розвитку, сценарій помірному розвитку і сценарій інноваційного розвитку, або песимістичний, середній і оптимістичний сценарії. Сценарій інерційного розвитку. Даний сценарій припускає зниження конкурентоспроможності як у цілому регіональної економіки, так і туристського комплексу. При цьому традиційними галузями спеціалізації регіональної економіки залишаються сільське господарство, сфера послуг та переробна промисловість. Основний туристський потік у рамках даного сценарію збільшиться несуттєво і, як і раніше, буде формуватися за рахунок уже відомих і активно використовуваних сьогодні об'єктів туристського показу: великий каньйон Дністра (с. Лядова), Немирівське скіфське городище, заповідник Буша, Браїлів, музей-садиба М.І. Пирогова, ставка Гітлера і частково за

рахунок розміщення туристів у санаторіях області (Хмільник та Немирів), а також за рахунок короткочасного відпочинку туристів на туристських базах в південних районах області.

Сценарій помірному розвитку. Даний сценарій припускає часткові структурні перетворення в економіці регіону, зокрема розвиток туризму як одного з основних напрямів економічної спеціалізації області. У рамках реалізації даного сценарію відбуватиметься збільшення загального туристського потоку в республіку.

Сценарій інноваційного розвитку. Даний сценарій припускає суттєве збільшення частки нового виду економічної діяльності, такої як туризм, у структурі економіки Вінницької області з поступовим перенесенням на неї основної економічної спеціалізації регіону. Здійснення даного сценарію призведе до реалізації низки крупних інвестиційних проектів, направлених на розвиток туристської інфраструктури[2].

Висновки. На наш погляд, саме сценарій інноваційного розвитку є оптимальним з огляду на результати аналізу передумов та сучасного стану функціонування дестинацій Вінницької області. Основною метою такого сценарію мало б бути створення інноваційних кластерів розвитку сільського, екологічного та лікувально-оздоровчого туризму в регіоні.

ЛІТЕРАТУРА

1. Українська радянська енциклопедія. К.: Головна редакція УРЕ. К.: – 1978 – 1985. – Т. 1 – 12.
2. Левицька І. В. Розвиток туристсько-рекреаційного потенціалу регіону як основа формування туристичного кластера / І.В. Левицька // Науковий вісник УжНУ Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. Випуск 9 – 2016. С. 92 – 96.
3. Волошин І. М. Туристичні ресурси України (атлас туристичних мандрівок Україною: довідкове видання Волошин І. М., Матвійчук Л. Ю., Ненько К. В.) – Л.: ЛДУФК, 2015. – 437 с. С.89-107.
4. Волошин І. М. Туристично-інтелектуальні ресурси Вінницької області та їхнє геопросторове розміщення / І. М. Волошин, Д. С. Карпин, К. В. Ненько // Вісник Львівського університету. Серія географічна, 2013. Випуск 42. С. 27-37.
5. Панкова Є.В. Туристичне краєзнавство. Навчальний посібник. - К.: Альтерпрес, 2003. - 352 с.
6. Кравців В. С. Науково-методичні засади реформування рекреаційної сфери / В.С. Кравців, Л. С. Гринів, М. В. Копач, С. П. Кузик // Наукове видання. - Львів: НАН України. - ІРД НАН України. - 1999. – С. 59.

REFERENCES

1. Vinnitsa // Ukrainian Soviet Encyclopedia. In 12 volumes / Ed. M. Preferred. - 2nd ed. - K.: Chief. ur edition, 1974-1985., Volume 2, K., 1978, p. 299-300.
2. Levitska IV Development of tourist and recreational potential of the region as a basis for the formation of a tourist cluster / IV Levitska. Levitska // Scientific Bulletin of Uzhhorod National University Series: International Economic Relations and World Economy. Issue 9 - 2016. P. 92 - 96.
3. Voloshin I.M. Travel Resources Ukraine (Ukraine atlas tourist trips: reference book Voloshin I.M., Matviichuk L. Yu., Nenko K.V.) - L.: LSUPC, 2015. - 437 p. S.89-107.
4. Voloshin I. M. Tourist intellectual resources of Vinnytsia region and their placement Geospatial / I. Voloshin, D.S. Karpyn, K.V. Nenko // Bulletin of Lviv University. Geographical Series 2013 Issue 42.S. 27-37.
5. Pankova E. V. Tourism studies. Tutorial. - K.: Alterpres, 2003. - 352 p.
6. Kravtsiv V.S. Scientific and methodological principles of reforming the recreational sphere / V. S. Kravtsiv., L.S. Hryniv, M. V. Kopach, S. P. Kuzyk // Scientific edition. - Lviv: National Academy of Sciences of Ukraine. - IRD NAS of Ukraine. - 1999. - P. 59.

Tourist zoning of destinations of Vinnytsia region

D. Tsestiv, I. Voloshyn

Abstract. The geospatial organization of the region's tourist resources is closely connected with its recreational and tourist potential, as well as the configuration of modern tourist flows. It should be noted that Vinnytsia region does not belong to the regions of Ukraine that have a pronounced tourist specialization, but its potential for long-term development of the tourism sector is quite high. This necessitates the development of scientifically sound approaches to optimizing the use of recreational and tourist potential of the region. Therefore, we have developed a map showing the main tourist destinations in the region and attempted tourist zoning.

Keywords: tourist subregions, map, point estimation, tourist zoning, analysis.